

Hiv/aids

- og funksjonsnedsettelse

Funksjonshemmede kan ha opptil tre ganger høyere risiko for voldtekt og fysiske og seksuelle overgrep

Tuberkulose er hovedårsaken til dødsfall blant mennesker som lever med hiv i utviklingsland.

Informasjon om prevensjon og forebygging av hiv/aids er sjelden tilrettelagt for funksjonshemmede

Hiv og aidsepidemien

UNAIDS, FNs organ for arbeidet med hiv og aids, estimerer at det på verdensbasis er omlag 33 millioner mennesker som lever med hiv. Av disse bor 22 millioner i Afrika sør for Sahara. I løpet av 2008 ble 2,7 millioner mennesker smittet med hiv og omlag to millioner døde av aids.

Omlag halvparten av alle hivsmittede utvikler også tuberkulose. Tuberkulose er hovedårsaken til dødsfall blant mennesker som lever med hiv i utviklingsland (WHO).

“Investment in AIDS will be repaid a thousand-fold in lives saved and communities held together.”

Dr. Peter Piot,
Former Executive Director, UNAIDS

Hiv/aids og bistand

Hiv/aids, malaria og tuberkulose er de helseutfordringene som i størst grad undergraver utvikling i de fattigste landene i verden. Et av FNs åtte tusenårsmål er derfor å bekjempe disse sykdommene.

Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria ble etablert i januar 2002 etter initiativ bl.a. fra G-8 for å sørge for en betydelig økning av ressurser for å nå FNs tusenårsmål 6 om å bekjempe aids, tuberkulose og malaria.

Det globale fondet skal sørge for at ressursene blir kanalisert til de områdene hvor behovene er størst og står nå for en fjerdedel av internasjonal finansiering til aids. Fondet står for 51 prosent av finansieringen av antiretroviral behandling i utviklingsland (UNAIDS).

Andre viktige bidragsytere til bekjempelse av aidsepidemien er selvsagt FN og UNAIDS, men bilateral bistand sto i 2008 for hele 69 prosent av midlene til hivrelaterte bistandsprogrammer.

Blant landene som driver bilateral bistand relatert til hiv/aids er USAs programmer det største bidraget og utgjør 61 prosent.

I 2008 utgjorde Norges bidrag to prosent av det totale beløpet innen bilaterale hiv/aids-programmer.

Hiv er en forkortelse for Human Immunodeficiency Virus, eller menneskelig immunsvikt-virus. Hiv smitter ved ubeskyttet seksuell kontakt og ved blodkontakt. Hiv kan også smitte fra hivpositiv mor til barn gjennom fødsel og amming. Hiv er et virus som angriper deler av immunforsvaret. Når viruset kommer inn i kroppen, bryter det ned deler av forsvaret kroppen har mot bakterier, virus og sopp.

Aids er en forkortelse for det engelske begrepet acquired immunodeficiency syndrome. På norsk vil man si ervervet immunsviktsyndrom. Aids er et samlebegrep for en rekke sykdommer som har det til felles at de skyldes et nedsatt immunforsvar som følge av hiv.

Overgangen fra hivinfeksjon til fullt utviklet aids er glidende og går over tid, men som regel må én stor eller flere små infeksjoner til for at diagnosen aids skal stilles.

Hvordan stanse epidemien?

Arbeidet med å stanse epidemien fokuserer både på å forebygge ny hivsmitte og på behandling av de som allerede er smittet av hiv og de som har utviklet aids.

Forebygging

Kondombruk blir regnet som det fremste våpen i kampen mot aidsepidemien. Nyere forskning viser en positiv økende bruk av kondom i alle regioner. Imidlertid viser det seg at kunnskapen om hiv/aids fortsatt er lav blant unge mennesker. For å øke den forebyggende innsatsen er derfor spredning av informasjon og kunnskap viktig.

Forebygging innebærer også å tilby hiv-positive kvinner antiretrovirale medisiner for å forbygge overføring av smitte fra mor til barn.

Hivtesting er også viktig innenfor arbeidet med forebygging for å sikre at hivsmittede ikke utsetter andre for smitterisiko.

Behandling

Ingen behandling kan foreløpig helbrede hiv/aids. Medisinene som brukes kalles antiretrovirale medikamenter (ARV), og de hemmer den skaden som hiv forårsaker på immunsystemet. Medikamentbruken startes når hiv begynner å ødelegge immunsystemet. Behandlingen varer livet ut og bremser utviklingen av aids.

Bruken av antiretroviral behandling i utviklingsland møter utfordringer i forhold til bl.a. behandlingsskapitet, resistensutvikling og kostnader.

Dyre medisiner og lite utbygd helsevesen er en viktig hindring for bekjempelse av epidemien.

Den røde sløyfen og verdens aidsdag

Verdens aidsdag (World Aids Day) er en verdensomspennende solidaritetsdag for verdens hivpositive og aidssyke og deres pårørende. Dagen markeres 1. desember, og ble iverksatt av UNAIDS - FN's organ til bekjempelse av hiv og aids i 1988.

Den røde sløyfen har blitt symbol for solidaritet med mennesker som lever med hiv/aids. Symbolet ble tatt i bruk i sammenheng med "The Ribbon Project" i 1991. Dette var en gruppe kunstnere som ønsket å lage et symbol som kunne visualisere empati med mennesker som lever med hiv/aids og deres pårørende.

Hiv/aids og funksjonshemmede

Det finnes lite statistikk for hivsmitte blant funksjonshemmede, men de undersøkelser som er gjennomført viser infeksjonsrater som er lik eller høyere enn i befolkningen forøvrig.

Det eksisterer mange myter og fordommer om funksjonshemmede, for eksempel at funksjonshemmede generelt ikke er seksuelt aktive. Dette har ført til at det ikke er fokus på funksjonshemmede ved produksjon av materiell om hiv/aids.

Innsats for funksjonshemmede i hiv/aids-arbeidet fokuserer derfor på å gjøre informasjon tilgjengelig. Informasjon på punktskrift for blinde, tolketjenester til døve og tilrettelegging for utviklingshemmede er noen av tiltakene.

Det faktum at så få som 1-3 prosent av funksjonshemmede i utviklingsland får skolegang gjør at mange ikke får hiv/aids opplæring gjennom skolen. Inkluderende utdanning er derfor viktig også i hiv/aids-arbeidet.

I noen land eksisterer det også myter og overtro om at hvis du har seksuell omgang med en funksjonshemmet jente kan det kurere hivsmitte. Slike myter har ført til seksuelle overgrep og utsatt funksjonshemmede for hivsmitte.

Generell holdningsendring i samfunnet overfor funksjonshemmede er nødvendig. Blir funksjonshemmede sett på som likeverdige i samfunnet, vil det hindre utvikling av myter og fordommer

Funksjonshemmede har lik eller økt risiko for hivsmitte sammenlignet med samfunnet forøvrig. En studie i regi av Verdensbanken fra 2004 viser at:

- Unge og voksne med en funksjonsnedsettelse er med like stor sannsynlighet seksuelt aktive som andre.
- Homoseksualitet og biseksualitet forekommer like ofte blant funksjonshemmede som hos resten av samfunnet.
- Funksjonshemmede har like stor sannsynlighet for å bruke rusmidler som narkotika og alkohol som samfunnet forøvrig.
- Menn og kvinner med en funksjonsnedsettelse har økt risiko for å bli utsatt for vold og seksuelle overgrep.
- Den globale raten for lese- og skriveferdighet blant voksne med funksjonsnedsettelse er så lav som tre prosent og for kvinner kanskje så lav som én prosent. Dette er hinder for funksjonshemmedes evne til å forstå og motta informasjon om aidsepidemien.

Internasjonale forpliktelser

FNs medlemsland har forpliktet seg til at funksjonshemmede skal inkluderes i bekjempelse av aidsepidemien:

Tusenårsmålene

Tusenårs mål 6 har som målsetting å stoppe spredning av hiv/aids, malaria og andre dødelige sykdommer innen 2015.

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Konvensjonen er viktig for å støtte hiv/aids-arbeidet ettersom den adresserer relevante problemstillinger i kampen mot hiv/aids:

Stigma. Artikkel 8 tar for seg bekjempelse av negative holdninger til funksjonsnedsettelse som også er sentralt i forhold til hiv/aids-bekjempelse

Tilgjengelighet. Artikkel 9 omhandler hvordan infrastruktur, offentlige tjenester og informasjon skal tilgjengeligjøres for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Tall og statistikk. Artikkel 31 krever at stater innhenter data og statistikk som er relevant i forhold til funksjonshemmede.

Høynivåmøtet i New York

Statene forpliktet seg til å bidra til å nå målet om universell tilgang til hiv-forebygging, behandling, støtte og omsorg innen 2010.

"...Mennesker med nedsatt funksjonsevne (skal) tilbys helsetjenester (...) som dekker det samme spekteret og holder den samme kvalitet og standard som hva som tilbys andre, også med hensyn til seksuell og reproduktiv helse og folkehelseiltak rettet mot befolkningen."

(Artikkel 25, FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.)

Atlas-alliansen

Atlas-alliansen er en stiftelse av organisasjoner av funksjonshemmede i Norge som er involvert i internasjonalt bistandsarbeid. Vi bruker egne erfaringer og kompetanse både i kampen mot tuberkulose og for å bedre funksjonshemmedes levekår i fattige land.

Dette faktaarket er gratis. Henvend deg til Atlas-alliansen for flere eksemplarer eller last ned en elektronisk versjon på våre nettsider. På nettsidene finner du også oversikt over faktaark med andre tema, samt mye annen informasjon. Faktaarket er utarbeidet med støtte fra Norad.

www.atlas-alliansen.no

atlas
alliansen

global bistand til
funksjonshemmede